

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ב תמוז תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות טו | דף הכולל: כתובות נט.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ל"ד עד אמצע סעיף ב' "ויכוון בהנחתם".
מוסר: שמירת הלשון - פרק ז' 'הג"ה וראה' עד פרק ז' 'ומזה נוכל'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יחוד המעשה פרק ה' עד 'וכאשר יתיאש ממך בענין הזה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מה עוד אפשר ללמוד התמונה המפורסמת של שומר המלכה האנגלי? | חידה: אופניים חשמליים עומדים ברחוב והמפתח בפנים – תוך כמה דקות הם ייגנבו? | הרבנית נכנסה למטבח, ואז מיהר ראש הישיבה לעשות 'התרת נדרים' 2449

על דא ועל הא

באחד הימים נכנס לחדרו של רבינו רופא גוי
כדי לבצע בדיקה שגרתית. מרן שליט"א פנה
אליו בקול ובתקיפות: "אתה מאמין?"

רשימות מאלפות מהליכותיו והנהגותיו של מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א בימי אשפוזו בביה"ח
- מפנקסו של נכדו ומשמשו מנאמני ביתו הרה"ג ר' דוד שטרנבוך שליט"א

טבע ומקרה בעולם כלל, והביא את הפסוק 'אין אלוקים זולתך' וביאר, שכשם שלא שייך להשוות בעל חי לבן אדם, כך אין שום דרך להשוות שום יציר נברא להקב"ה שאין זולתו ממש ואין שום דבר הדומה לו, והכל תלוי רק בו יתברך, ולו אנו מצפים ורק לו אנו מייחלים.

"עובדה נוראה ראיתי בעת שהותו בביה"ח: באחד מימי חולשתו נכנס לחדרו רופא גוי לבדיקה שגרתית, ומרן שליט"א הרעים עליו בקולו באומרו אליו בתקיפות: 'אתה מאמין?' ורק לאחר שאמר הלה שהוא מאמין, הניח לו מרן שליט"א לבדוק, והוסיף למשמשו שבאם מתאפשר מצד המציאות - יראו להכניס לחדרו רק רופאים המאמינים בהשי"ת.

"מבהיל על הרעיון לראות את תפילותיו של מרן שליט"א בימים אלו. תפילותו כמונה מעות ממש בדמעות שלישי, ומרבה להתפלל בבכיות ממש על צער עם ישראל, ומכליל את צערו בצער בית ישראל ואומר: 'דם ישראל נשפך כמים, אהה ה' עד

עולם התורה והישיבות בתוך כלל יראי ה' בארץ ובעולם נשמו לרווחה בימים אלו עם הגיע השמועות הטובות בחסדי שמים, כי לאחר תהליך רפואי והתאוששות במשך כחודש ימים, חזר מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א למסירת שיעוריו בהיכל הישיבה כימים ימימה.

בגיליון השבועי 'הלכות והנהגות ממרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א, הביא, לבקשת רבים, רשימות מתוך פנקסו של נכדו ומשמשו מנאמני ביתו הרה"ג ר' דוד שטרנבוך שליט"א אודות הנהגות מרן שליט"א בזמן אשפוזו בבית החולים:

"העולם החרדי על כלל חוגיו ועדותיו לצד בני הבית היו מודאגים ביותר ביום אשפוזו של רבינו בבית החולים בחודש סיון תשפ"ב, לצורך השתלת קוצב לב. בת"תים, בהיכלי הישיבות והכולליים וכן בבתי הכנסיות הרבו הכל בתפלה לרפואתו הקרובה "אולם גם בשעה קשה זאת שמענו שוב ממרן שליט"א דיבורי אמונה מחזקים ומעוררים. רבינו שליט"א דיבר הרבה על כך שאין

מתי יעשן אפך בעמך, וכיוצ"ב.

"רבינו מדבר בכל עת דברי אמונה, שאין טבע ומנהג בעולם כלל, והשי"ת הוא ראשון והוא אחרון, הוא למעלה מהזמן ואין לו שום גבול. וכמ"פ דיבר בהרחבה שהשי"ת הוא טוב ומטיב, והנהגותיו ית"ש ניכרות בכל פינה, וכלשונו: 'איך אפשר להיות אפיקורס?!'

"ובנותן עניין לציין, כי רבינו אינו קורא לטיפול בשמו - 'ניתוח', אלא קורא לו בשם 'נס', ודיבר בביטחון מופלג על הצלחת הניתוח שיהא למחרת, ואמר: 'מחר הולך להיות ניסים גלויים'.

"העיד נכדו הר"ר א"ש ברח"ע: הייתי נוכח בחדרו של רבינו באחד הלילות לאחר הניתוח כשהיה שרוי בחולשה, וראיתי שעלה על יצועו לשינת הלילה אך לא הצליח להירדם במשך שעתיים, ומלמל במשך כל השעתיים הללו ברציפות פסוקי קבלת עול מלכות שמים, וכך אמר הלוך וחזור: 'ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, ה' הוא האלוקים, שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', וכך אמר הלוך וחזור בהתרגשות גדולה עד שנפלה תנומה לעיניו לאחר כשעתיים.

"לאחר הניתוח להשתלת קוצב לב, בשעה שפתח את

עיניו, ביקש רבינו לשתות - מאחר שהניתוח עבר עליו מתוך צום מוחלט. אולם הרופא סירב לכך עקב חשש שעדיין לא כל האיברים התעוררו מההרדמה. אך רבינו ענה לו על אתר: 'אפשר כעת לבחון אותי בבלי וירושלמי, ספרא וספרי, היכן שתבחר - בכתובות או ביבמות, ובזה תיווכח שהתעוררתי לגמרי' (מפי הנכד הר"ר א"ש בר"א שנכח שם).

"בעת שהגיעו התוצאות מהבדיקות לאחר הניתוח, כי ב"ה הכל עבר בהצלחה גדולה, קרא רבינו 'נשמת' בהתרגשות גדולה, ולאחר מכן בעת שחרורו מבית החולים אמר רבינו מה ששמע מפי מרן הגרי"ז זצ"ל בשעה שאחד טען לו שאם הקב"ה יעשה ניסים ונפלאות לעיני כל הרחוקים, כולם יחזרו בתשובה, ומרן הגרי"ז דחה את דבריו ואמר שאין די בניסים לבד אלא צריך להתבונן באמונה ורק עי"ז יש כח בניסים להשפיע - ואמר רבינו דהוא הדין כעת שנעשו לו ניסים גדולים, אין די בעצם הניסים אלא העבודה המוטלת כעת היא להתבונן באמונה מכח הניסים הללו. והוסיף רבינו לדבר אודות חובת ההודאה לקב"ה בעת הזאת, והתחיל למנות ולפרט אחת לאחת את כל הניסים שנעשו לו בימים האחרונים. אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו.

מעניינא דיומא

**למה הם בוכים? על מי הם 'עובדים'? - שאל בחור אחד.
"הם ראו פעם את בית המקדש? איך אפשר להרגיש
הפסד על משהו שלא ראית בחיים? כולם מצקצקים
בלשון. לא מתאים לדבר כך... אבל באמת, מהי התשובה?**

גם אנחנו רוצים להרגיש | הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

בשבת האחרונה עילעלתי בספר 'נפש שמשון', שיחותיו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, וגם הוא אינו מהסס לקבוע שהאבלות הפנימית על חורבן בית המקדש כמעט פסה לה מעולמם של בני התורה. הוא כותב בעוגמה, שאם בעבר הלא רחוק היו היהודים ממלאים בימים אלו קנקני דמעות, הרי שכעת, אם נצליח למלאות כוס אחת של דמעות מדמעותיהם של כל החרדים לדבר ה' בימים אלו, זה יהיה הרבה מדי.

אם כן, מה עושים כדי לחזק בקרבנו את תחושות הכאב והאובדן?

גדולינו המשילו את תחושות הלא-תחושות שלנו כרחוב שנסתם לנשימה, בעקבות תיקון זמני של נחלי ביוב עכורים. ריח הצחנה מרחיק כל אדם שפוי מהאזור כולו, ואלו שנאלצו לעבור בכל זאת, עושים זאת בחופזה ובמהירות, לבל ידבק ריח הביוב בבגדיהם, בחליפתם, אפילו בנעליהם. הסרחון עולה עד לב שמים, ואז נגלה לעיניך מחזה אבסורדי בעליל, הזוי לחלוטין: סמוך ונראה לבור הביוב יושבים להם בנחת שלושה פועלים

ימי בין המצרים. ברוך ה', כל בני שיעור ג' בשיבתנו הקדושה התקבלו לשיבות איכותיות, וכעת יש יותר זמן נינוח לשיבת, ללמוד וללמד נושאים וסוגיות שהזנחנו במהלך הקיץ. והנה מצאנו את עצמנו יושבים ולומדים טור בית יוסף ומשנה ברורה על הלכות בין המצרים. וכאן אני מספר לבחורים על שבצעירותי הייתי מתפלל בתשעה באב ב'זופניק', בגבעת שאול בירושלים, מקשיב ל'איכה' של רבי אביש אייזן, הנאמר בקול מרטיט ולאור נרות, ללא שום תאורה, ועל כך שהמון יהודים פשוט יושבים ב'זופניק' ובוכים, בוכים ובוכים, על חורבן בית המקדש.

"למה הם בוכים? על מי הם 'עובדים'?" שאל בחור אחד.
לא הבנתי את שאלתו. מה פירוש? הם בוכים על שאין לנו בית המקדש...

"הם ראו פעם את בית המקדש?", מתעקש הבחור, שהוא, אגב, בחור בן עליה מוכשר. "הם בכלל יודעים מה הם הפסידו? איך אפשר להרגיש הפסד על משהו שלא ראית בחיים?"

כולם מצקצקים בלשון. לא מתאים לדבר ככה. אבל נו, באמת. מהי התשובה להערתו-קביעותו של תלמידי ידידי ואהובי נרו יאיר?

ערביים וסועדים את ליבם בערימת פיתות ריחניות, גבינה לבנה וקופסת זיתים שחורים.

- הכיצד?

הפועלים הערביים, הנפגשים כבר 30 שנה עם בורות הביוב מלאי הצחנה האין-סופית, התרגלו להריח. הביוב אינו מפריע להם זה עידן ועידנים, ולעיתים, תאמינו או לא, כשבור הביוב לא נמצא באזור ולא ממלא את חוש הריח שלהם, הוא אפילו חסר להם.

ואנחנו, אנחנו שקועים בבור הביוב כמעט 2000 שנה. התרגלנו לריח. לפעמים אפילו טוב לנו איתו. משיח? תילי תילים של הלכות טומאה וטהרה, צרעת ומקוואות, קרבנות וירושלים? - גדול עלינו! בוודאי. אין ספק שכולנו רוצים את המשיח. מאד מאד רוצים. אך זה לא כל כך דחוף לנו. לפחות לא בשעתיים הקרובות. ואולי בכל זאת ננסה להעמיק, להבין, לחוש, להרגיש. כי דווקא על הרגש הזה שאין לנו צריך להתאבל באמת. כי נהפכנו לקהי חושים, כהים, סומים באפילה, המשתכשים בבריכת ביוב - רק מפני שכבר שכחנו, ולא הכרנו מעולם, אף פעם, שבשעה הזאת בדיוק היינו אמורים להשתכשך כנסיכי הכתר בבריכת הסולטן, בארמונו של המלך. לא כאן.

אבל האמת היא שאני מבין את התחושות של הבחור בשיעור שלי. במשך כל חייו-חינו אנחנו מדברים על לימוד התורה והתמדתה, על 'שטייגען' ועל הקשר שלנו, דרך הלימוד, להקב"ה. אבל בבית המקדש לא למדו במשך שעות בהתמדה גדולה, לא חידשו חידושי תורה שיצאו מתוך עיון עמוק, לא ידעו בעל פה מסכתות שלמות או חלקים נרחבים מטור-שולחן ערוך-בית יוסף-ש"ך-ט"ז ופתחי תשובה. בבית המקדש גם לא נמסרו שיחות מוסר נוקבות ומרוממות, לא עמלו כדי לא להגיב על 'עקיצה' רעה, לא לימדו לוותר לשני וגם לא עסקו ב'בין אדם לחבירו'. בבית המקדש, מקום השראת השכינה הקדושה, עסקו מבוקר עד ערב בשחיטת פרים וכבשים, תורים ובני יונה. הדליקו מנורות והקטירו קטורת. זאת צורת עבודת ה' שונה לחלוטין מדפוס ותבנית עבודת ה' היומיומית שלנו. וכן, גם אם אנחנו יודעים, בשכל ובדעה, שאז, באותם ימים קדומים מלאי הוד, עבדו את הקב"ה פי אלף אלפים יותר מאיתנו, אנחנו לא חשים את זה, כי לא רק שאנחנו רחוקים בגלל שאנחנו עסוקים בהבלי העולם-הזה, אלא גם כי תבנית העבודה הרוחנית שלנו שונה בתכלית.

אם כן, מה עושים?

אולי משנים כיוון. מתחילים להפנים שדפוס העבודה ותבניתה אינם אלא דפוס ותבנית, ואילו עבודת ה' האמתית היא - להתקרב להקב"ה.

ואיך מתקרבים? בתקופת בית המקדש התקרבו על ידי הקרבת הקרבנות ועבודת המקדש. יצקו תוכן רוחני עמוק שאין כמותו בכל יד ורגל של פרה, באפיית לחמים ובהטבת מנורה.

ואילו בימינו, כשעדיין אין לנו מקדש ונביא, כהן גדול וכהן הדיוט, אנו מתקרבים לה' על ידי לימוד התורה, מקום השראת השכינה העכשווי (כפי שאמרו חז"ל בברכות ח, א שמאז שחרב ביהמ"ק, אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה), מתקרבים על ידי תפילה ("ונשלמה פרים שפתינו") וע"י עבודת המצוות והמידות הטובות. אם נשכיל להתרכז יותר בתכלית עבודת ה' שלנו, ולא רק בפעולות העבודה, אולי נבין יותר, נחוש ונרגיש, שאם הקב"ה יתברך רוצה שנתקרב אליו דרך עבודת הקרבת הקרבנות, ושכך נתעלה יותר, פי אלף אלפים יותר מקרבנות העכשויות אליו יתברך, אז אנחנו רוצים, ומחכים, ומייחלים, כי אנחנו רוצים יותר להתקרב!

היעב"ץ מצביע על סיבת הגלות

היעב"ץ זי"ע כותב (בסידור בית יעקב, שער השלכת): "אלמלא לא היה אלא עוון זה בדינו, שאין מתאבלין על ירושלים כראוי, די להאריך גלותינו, והיא בעיניי הסיבה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל ההשמדות המופלגות הגדולות והנוראות, המבהילות רעיונים, אשר מצאנו בגלות בכל מקומות פזורינו... לפי שיצא האבל הלז מליבנו... שכחנו את ירושלים ולא עלתה על לבנו. על כן כמת מלב נשכחנו, מדור לדור נוסף יגון על יוגינו ומכאובינו, וכל אוהב אמת יודה לדברינו, וכאשר יוכיח הנסיון ביחוד ביום ט' באב המר, מי ומי המתאבל ונאנח על חורבן הבית ושמות ארצנו כראוי ממעמקי הלב. כמה דמעות נשפכות על זאת? ואין צריך לומר בשאר ימות השנה, אין זוכר ואין פוקד ואין דובר דבר ממנה, אפילו במחשבה לא בא זכרונה, כאילו מקרה הוא היה לנו"...

ואלו דברי ספר הכוזרי (מאמר ב): "אילו היינו מזדמנים לקראת אלהי אבותינו בלבב שלם ובנפש חפצה, היינו פוגעים ממנו מה שפגעו אבותינו במצרים. ואין דבורינו, באומרינו 'השתחוו להר קדשו', ו'השתחוו להדום רגליו', ו'המחזיר שכינתו לציון' וזולת זה - אלא כצפוף הזרזיר, שאין אנחנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו..."

ואולי נקדיש יותר זמן לקרוא וללמוד מהספרים שמסבירים לנו מה חסרנו, מה היתה עבודת הקרבנות ומהי היתה דרגתם הרוחנית של עם ישראל בתקופה שהקב"ה השרה את שכינתו בבית מקדשו. אי אפשר להרגיש מבלי ללמוד ולהחכים, לרכוש ידע שמסביר את המעלה של אז ואת החסרון של עכשיו.

מסתבר שאם נלמד יותר ונבין יותר מה הפסדנו בכל הטבת המנורה ומכל כבשה שעלתה על המזבח, נתרכז פחות בצורך ה"קיומי" להתרחץ כל רגע ב"תשעת הימים", ב"צורך הנפשי" לשמוע מוזיקה, או במנת הברש. אולי אם נבין איפה הם ואיפה אנחנו, כמה הם היו קרובים וכמה אנחנו כה רחוקים, נתחיל כבר להתגעגע באמת לבית המקדש.

"על מה אבדה הארץ? - על עזבם את תורת". וכותב הילקוט: "והלוואי שאותי עזבו ותורתי שמרו, שמתוך שהיו מתעסקין בתורה, הייתי מחזירם אצלי". ואכן, גדולינו האריכו לשנן ולבאר שלימוד התורה, עמל התורה והעיסוק התמידי בדברי תורה, מקרבים במאד מאד את הגאולה.

כדי להרגיש היום את אבדן המקדש, ננסה את 'התרגיל' הבא: כיתבו רשימה של הדברים שמכאיבים לכם ביותר בעולם. כיתבו את האימונים הגדולים ביותר, רוחניים וגשמיים, שעומדים היום לפתחו של העם היהודי, והוסיפו לרשימה את כל הקשיים האישיים שלכם. ואז, חישבו איך כל אחד ואחד מהפריטים ברשימה היה משתנה אילו היה לנו בית המקדש, מקום לשכינת ה', ממש כאן, ממש עכשיו. והנה אנחנו סובלים מכל הייסורים האלה בגלל שבית המקדש חרב לפני אלפי שנה. חז"ל אומרים ש"כל המתאבל על [חורבנה של] ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה" (תענית ל, ב). אם נבין את גודל האובדן, אז ניחל לו בכאב ונדע להעריך אותו באמת כשהוא ייבנה. במהרה בימינו אמן.

משנכנס חודש אב ממעטים בשמחה. כתב על כך המשנה ברורה בשם המגן אברהם, המביא זאת מהתוספות במסכת תענית, שהכוונה היא שאין שמחים כלל. וכתבו הקדמונים שבנוסף לכל פעולות ומנהגי האבילות, עלינו לשבר את לבנו הפנימי, איש איש לפי שיעורו. וכתב הפלא יועץ: "והן אמת כי דלוננו מאד ואין אתנו יודע מה חסרנו ומה אבדנו ומה גרמנו בעוונותינו הרבים ומהו גלות השכינה ועד היכן מגיע צערה וצער העליונים והתחתונים. אך מכל מקום כל אדם חייב להתאבל כשיעורו. ויצויר בעצמו שכאילו אימו לובשת שק ובגדי שחורים ומתעטפת בשחורים וצועקת קול ברמה, מנהמת כיונה, על כי בנים גדלתי והם פשעו בי". ב"מסילת ישרים" כותב כי למרות שלא על ידי כל אחד מאיתנו ייבנה בית המקדש, אך לא עלינו המלאכה לגמור ועצם הדבר שאנו, בני הקב"ה, מבקשים ממנו שיבנה את בית המקדש, יש בכך נחת רוח גדולה לפני ה' יתברך. חז"ל (ילקוט שמעוני ירמיה ט') מעידים שיותר הקב"ה על העבירות החמורות ביותר ולא יותר על לימוד התורה, וכמו שנאמר

קול העם

"איזה חום!" - אבל הוא לא מעז אפילו להעלות על דעתו להסיר את מגבעתו השחורה או לשחרר מעט את צווארון חולצתו האדומה...

מה עוד אפשר ללמוד מהתמונה המפורסמת של שומר המלכה האנגלי

האדם. הלבוש, אם הוא כראוי, מכבד את האדם, כמו שאמרו חז"ל (בבא קמא צא:): רבי יוחנן קרי למאני מכבדותיה. הלבוש ההולם מכבד את האדם הלבוש בו, לכל אדם יש את הבגד שמתאים לו, ישנם כאלו ההולכים עם 'קפטן', ישנם כאלו ההולכים עם 'פראק' וישנם כאלו שהולכים עם חליפה רגילה.

לענייננו, היותנו בניים למקום, 'בנים למלך', ועתה בנים שירו למלך, ואתם תהיו לי 'ממלכת כהנים', כל כבודה 'בת מלך' פנימה - מחייב אותנו בהופעתנו ובלבושנו. ואף בימות הקיץ החמים ביותר נדע לשמור על לבושנו, כי אנחנו תמיד עומדים ב'משמר המלכה', משרתים למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. לא נוריד, לא נפחית ולא נקצר שום דבר. על צניעותנו גאוותנו, כי במשמר המלכה אנחנו נמצאים.

בכל הכבוד הראוי
הרב אפרים נייהויז
דומ"צ בק"ק ויזניץ

ג' מטות, כ' בתמוז תשפ"ב
שלום וכל טוב לעורכי 'הפותר'.

ראיתי היום מה שכתבתם על דא ועל הא, על הלימוד מהחייל האנגלי שנתנו לו בקבוק מים בפה לשתות - איך צריך לעמוד בשמונה עשרה.

הרעיון חמוד. ואני כשראיתי את התמונה בעיתון 'המודיע', חשבתי על לימוד נוסף שתמונה זו מאלפני, ובבחי' מכל מלמדי השכלתי.

החייל הזה העומד עם כל הלבוש שלו בכל משך המשמרת, לא משנה אם זה חורף או קיץ, קור או חום - אינו מעלה על דעתו להסיר את המגבעת השחורה הגבוהה, אינו חולם להוריד את החולצה האדומה, ולא לקצר את מכנסיו וכדו'. הן הוא אינו איש פרטי, הוא נמצא עכשיו במשמר המלכה, כבוד המלכה והממלכה מחייב אותו לעמוד כאבן דומם בכל משך הזמן שהוא משרת שם, בגשם ובחום. והלימוד שבבילנו הוא לימוד גדול עד מאד. הלבוש עושה את

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

שנים אחר כך, כאשר התכנסו פעם כל בני משפחתו, בנים ונכדים כולם זרע ברך ה' - נעמד הסבא ואמר בהתרגשות לנכדיו: "האם אתם יודעים מדוע אתם נראים כך?? - רק בגלל סיבה אחת!..."

טעימה ראשונה מעלוני הפרשה

צוות הפותח

בעלון 'האור לחיים' מאת מרן הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת 'אור החיים', מובא בשמו המעשה הבא: בין המתנגדים הגדולים ל"בעל שם טוב" נמנה גם רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה. גאון בתורה, עמקן וחריף עצום. באחד הימים הגיע ה"בעל שם טוב" לפולנאה. רבי יעקב יוסף לא הכירו, שכן בתקופה זו לא היו תמונות ולא מצלמות. כהרגלו, ניגש ה"בעל שם טוב" אל עמי הארצות שהיו יושבים ליד סוסייהם ועוסקים בענייני פרנסתם, כשהם מפטפטים על דא ועל הא.

הוא פתח ואמר כי ברצונו לספר להם סיפור יפה. האנשים הקשיבו, והוא דיבר. התחיל עם מדרש ועבר לסיפור, עוד דבר מוסר ועוד סיפור. השומעים נמשכו אליו כמגנט, שמעו בשקיקה את דבריו הנפלאים, והתמוגגו למשמע אוזנם. למחרת קראו גם לחבריהם, שהצטרפו בהתלהבות לחבורת השומעים, ומיום ליום גדלה החבורה המסתופפת סביבו.

הבחין הרב בהתקהלות הבלתי שגרתית, והחליט לתהות על קנקנו של האורח שזה מקרוב בא לעיר. הטה אוזן לשמוע את דבריו, ונהנה לשמוע דברי חז"ל ומשלים המושכים את הלב ומקרבים אנשים לאביהם שבשמים. ניגש אליו והציע לו לדבר בתוך בית המדרש לכלל הציבור. הוא לא העלה בדעתו שזהו ה"בעל שם טוב", אשר הוא מתנגד מכל וכל לדרכו...

עמד ה"בעל שם טוב", דרש לפני הציבור, ופתאום אמר: אספר לכם סיפור - רב אחד, גאון אדיר, הוצרך להכין את דרשת שבת הגדול שלו. מאחר ובביתו רבים הטרידוהו בשאלות שונות, החליט ללכת לבית קטן, מרוחק מן היישוב, כדי להכין ביישוב הדעת דרשה מלאה בפלפולים ובחידושים למדניים. ישב ולמד במשך שעות ארוכות, עד שלפתע תקף אותו צימאון גדול. בתחילה ניסה לדחוק את תחושת הצמא - חבל היה לו לאבד זמן וללכת לבאר שבעירו - אך הצמא הלך וגבר. יצא החוצה, והנה ראה נער צעיר, מבני קהילתו, נושא על כתפו כד מים ורץ לעבר העיר. קרא הרב לנער וביקש ממנו להמתין מעט, אך הנער לא נעצר. נראה שלא שמע אותו - סבר הרב והחליט לחכות עוד. כעבור זמן ראה את הנער רץ שוב עם כד מלא. הוא הגביר את קולו וביקש מן הנער לעצור ולתת לו מעט מים, הפעם שמע אותו הנער ובכל זאת לא עצר.

בפעם השלישית כאשר רץ לידו הנער ולא נענה לבקשתו לעצור, החליט הרב כי יש לחנכו. עצר אותו בכוח, סטר על לחיו,

ואמר לו: "הלא תבוש? המרא דאתרא מתחנן לקבל ממך מעט מים כדי שלא להתעלף, ואתה אינך עוצר?"

הנער התבייש ובלי אומר ודברים נתן לו את כדו.

אלא שהרב לא ידע מהי הסיבה האמיתית לסירובו של הנער. אמו של הילד חלתה ומצבה היה קשה ומסוכן. הרופאים שהוזעקו למיטתה הורו להביא לה במהירות מי מעיין, כדי לצנן באמצעותם את חום גופה הגבוה. הם הזהירו שיש להרטיב את המגבות במי המעיין כל הזמן ללא הפסקה, עד שהחום ירד. זו היתה, אפוא, הסיבה לחיפזון הנער.

הרי לנו מוסר גדול בעניין לימוד זכות על כל אדם - סייב ה"בעל שם טוב" והוסיף לדבר על החיוב הגדול לדון אדם, גם במצבים כאלו, לכף זכות.

הגאון הקדוש רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה שומע ומשתומם למשמע אוזניו. כך בדיוק אירע לו עצמו! מנין יודע האורח הזר דבר שאיש בעולם אינו יודע אותו מלבדו ומלבד הנער שעל לחיו סטר? כשהסתיימה הדרשה מיהר לגשת אל ה"בעל שם טוב" ולתהות על קנקנו.

בתחילה התחמק מתשובה ואמר לו כי הוא מספר סיפורים, וכל אדם שיכול לקחת דבר מה מדבריו, יתחזק בכך. אך הרב, שהבין כי יש לו רוח הקודש, הפציר בו שיתיר לו להיות תלמידו. "כיצד תוכל להיות תלמידי, בשעה שאתה מבזה אותי ומתנגד לדרכי בכל תוקף?..." - החזיר לו האורח.

"מתי ביזיתי את כבודו?" - נחרד המרא דאתרא. רק אז הציג את עצמו לפניו: "אני ישראל בעל שם טוב". הרבי מפולנאה נרתע לאחוריו בבהלה. מעולם לא שיער כי ה"בעל שם טוב" הוא גאון קדוש וצדיק. ומאז החל ללכת אחריו באש ובמים והפך להיות תלמידו המובהק.

בעלון 'נועם שיח' מאת אב"ד סאנטוב שליט"א, מובא המעשה הנפלא עם הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זצ"ל, ולהלן נצטט ככתבו וכלשונו:

מסופר, על איש אחד שהיה בידידות עם הרה"ק רבי שלמה (השני) מבאבוב זי"ע, עוד מלפני המלחמה, וגם עבר את מאורעות השואה רח"ל עם הרבי, ואחר המלחמה הם נפרדו זה מזה וכל אחד הלך לדרכו.

אפילו מילה אחת אודות האידישקייט, היו כולכם הולכים היום בלי כפה"...

בעלון 'השגחה פרטית' מובא המעשה המחזק הבא: מספר יהודי בשם אברהם לוין: הבוקר רכבתי על אופניים חשמליים, ולפני שנכנסתי לשטיבל קשרתי אותם בחוץ כדרכי. אחרי התפילה המשכתי לכולל, התחלתי ללמוד סדר עיון, ופתאום בשעה שתיים עשרה אני נזכר במפתחות של האופניים. ממשמש בכיסים ורואה שהם אינם: שכחתי אותם בתוך המנוע.

ידעתי שברגעים אלו, כל אדם שרואה את אופניים וחומד אותם, יכול להתניעם בקלות ולהיעלם עם השלל היקר. האינסטינקט הראשוני שלי היה, לקום ולראות בשלום האופניים ולקחת את המפתחות. אבל הקב"ה ריחם עליי ונזכרתי בסיפור על חסיד חב"ד שעמד בתפילת שחרית, כשלפתע, ב'ויברך דויד' הוא נזכר ששכח את ארנקו ליד הנהר. מיד הוא עזב את בית המדרש, ואחרי כמה פסיעות הסתובב, חזר לבית המדרש והמשיך בתפילה.

שאלו אותו: מה פשר מעשיך? ממה נפשך, אם לא צריך להציל את הארנק, למה הלכת? ואם צריך לעשות כן, למה חזרת? ענה החסיד: ברגע הראשון מיהרתי להציל את הארנק ולכן יצאתי מבית הכנסת, אבל אחר כך חשבתי: הלא הארנק נמצא ברשות הרבים, ובדרך הטבע כבר גנבו אותו. אם הארנק עדיין לא נגנב, הרי שזה רק מפני שלקב"ה יש רחמנות עליי. ואם הוא מרחם עליי ושומר לי על הארנק, אני יכול להתפלל ברוגע וללכת לקחת את הארנק רק אחרי התפילה.

המעשה הזה נתן לי כוח. אמרתי לעצמי את דברי אותו חסיד: אם מהשעה שבע בבוקר ועד עכשיו האופניים לא נגנבו, אין זה אלא שהקב"ה מרחם עליי ושומר עליהם. מה יעזור שאצא באמצע הסדר? אחכה לסוף הסדר ורק אז אצא לחפש את האופניים.

המשכתי ללמוד עד השעה אחת בצהריים, ורק אחר כך יצאתי לקחת את האופניים החשמליים. ברוך ה', איש לא חמד אותם. האופניים ניצבו על עומדם והמפתחות חיכו לי בתוך המנוע. הקב"ה שמר לי עליהם...

האיש הנ"ל לאחר שעברו עליו ימים קשים מנשוא, ושתה את כוס התרעלה עד תומה כאשר איבד את אשתו וילדיו ל"ע במלחמה, נעשה רח"ל "יורד" וזרק אחר גיוו את כל הקדוש והיקר, הוא הוריד את הכפה והציצית, והיה לבוש כגוי גמור.

יום אחד, בעודו צועד ברחוב לפי תומו, הוא רואה את הרה"ק מבאבוב זי"ע הולך לקראתו, ומיד נעשה לו שחור בעינים, הוא התבייש מאד מהרבי ולא ידע מה לומר לו, ולכן התחבא ועשה עצמו כאילו שלא ראה כלל את הרבי. אך הרבי כן הבחין בו, ורץ לקראתו, ניגש אליו בחיבה גלויה וחיבק אותו ואמר לו "שלום עליכם" רבתי. "ב"ה שזכית לעבור את המלחמה בשלום, מה נשמע אצלך ומה שלומך?" הוא שאל אותו היכן הוא מתגורר ומי עוד ממשפחתו שרד את המלחמה, והתעניין אצלו מה הוא עושה בחיי היום יום מה הוא אוכל וכו'. הרבי שאל אותו על הכל אבל לא דיבר עמו אפילו מילה אחת אודות האידישקייט שלו.

הרבי עמד ודיבר עמו כשהלה עומד בגילוי הראש, ואפילו לא רמז כלום אודות כך - לא על הכיפה שלו ולא על הציצית, רק דיבר עמו בידיות על ענייני הגשמיים. הרבי אמר לו שהוא רוצה להיות בקשר עמו, והלה נהנה מאוד מזה, ואמר לרבי "בסדר". הם נפרדו והלכו כל אחד לדרכו, אך הלה התחיל להתבונן בדברי הרבי, ועמד נפעם ומשתומם מכך שהרבי כלל לא דיבר עמו ולא שאל אותו כלום על האידישקייט שלו, וממילא הרגיש מאוד בנוח לדבר עם הרבי, וכך עשה באמת, הוא המשיך את הקשר עם הרבי ודיבר עמו תמידין כסדרן, עד שעם הזמן חזר לאט לאט לדרך היהדות והתחיל לשמור את התורה ומצוותיה ולדקדק על קלה כבחמורה.

שנים אח"כ, כשזכה אותו יהודי להקים דור שלם של יראים ושלימים - א פיינע חסידישע לעכטיגע דור, התכנסו פעם כל בני משפחתו, בנים ונכדים כולם זרע ברוך ה', פיינע חסידישע יונגעלייט, כאשר לפתע נעמד הסבא לדבר ואמר בהתרגשות לנכדיו:

"אני רוצה לומר לכם דבר אחד, אתם יודעים מדוע אתם נראים כך?? - רק מחמת סיבה אחת, כי הרבי פגש אותי אחר המלחמה כשאני עומד גלוי ראש, ודיבר עמי על כל הנושאים ולא דיבר עמי אפילו מילה אחת אודות אידישקייט!! אם הרבי היה מדבר עמי אז

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח

בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

הגברים הסבו סביב השולחן, ואז הופיעה הרבנית מהמטבח ובידיה מבחר מאכלי גבינה משובחים שהכינה לכבוד החג. "הבטתי בפני רבינו", מספר התלמיד, "וראיתי שהדם אזל מהן..."

מתה היתה הפעם הראשונה שהגר"י קמנצקי זצ"ל אכל מאכלי גבינה ביום שישי?

ההגשה, חיש נעמד הרב וביקש מאתנו חפוזות: "היו בבקשה בי"ד שלי לענין התרת נדרים". הוא אמר את שצריך לומר, ואנו ענינו 'מותר לך מותר לך', והרב שב והתיישב במקומו. גברת הבית ששבה עתה מהמטבח הבחינה שמשוהו אירע, ושאלה 'וואס טוט זיך דא' [מה מתרחש כאן?]. ובעלה הטרי דחה בקלילות: "אה, גארנישט...". [שום דבר].

מחזה מופלא היה עבורי אותה הפעם, אומר המספר, לראות את רבי יעקב ממרום שמונים שנותיו יושב ואוכל בתיאבון ובנחת מאכלי גבינה ביום שישי, לראשונה מיום עמדו על דעתו ומבלי שמישהו חש בדבר.

ורק אחרי אותו החג מצא רבינו לנכון דרך להודיע לרעייתו אודות הנהגתו הנזכרת.

(ממקור ראשון, מאוצרו של הגר"מ וינגרטן שליט"א ראש ישיבת 'משנת שלמה')

שח תלמידו ומקורבו של הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל: מנהג היה לו לרבי יעקב ולפיו נמנע מאכילת חלב ומאכליו ביום שישי בשבוע. לכשנשאל ע"י תלמידו [המספר] מה טעם הנהגה זו, השיב שכך ראה אצל זקנתו שהקפידה על כך מאוד. לימים, אחר שהתאלמן, נשא רבי יעקב בשנית אשה נכבדה מבית נכבד.

לכבוד חג השבועות, שיומו הראשון [בחו"ל יש יומיים כידוע] חל ביום שישי, הזמין הרב קמנצקי אל ביתו שלשה תלמידים מקורבים ובהם המספר. ישבו הגברים והסבו סביב השולחן, ואז הופיעה הגברת מן המטבח בפנים מביעות טוב ובידיה מבחר של מאכלי גבינה משובחים שהכינה במיוחד לכבוד היום הקדוש. הבטתי בפני רבינו, אומר התלמיד, וראיתי שהדם אזל מהן... ואולם לכשנפנתה הרבנית לעבר המטבח להשלים את מלאכת

פרשת השבוע

כל מי שהתבונן בחתן בר המצוה הבחין, שלמרות שהוא משתף פעולה עם כל אירועי השמחה, מוחו וליבו מרוכזים בדבר מאוד משמעותי. מה היה הדבר שכל כך הסעיר אותו?

מי היה הנער שבלייל הבר-מצוה שלו קיבל על עצמו שלא לדבר לשון הרע כל חייו - ועמד בכך!

'גדול' מן התורה - 'כאשר יסכים אדם בדעתו באותו לילה לעבוד את השם יתברך, כן יצליח ויעלה בכל מיני מעלה עד שיגיע לכלל המידה הראויה, והוא בדוק ומנוסה' עכ"ל.

"אתה שומע, יקירי? אם בלילה של הבר מצוה אתה מקבל על עצמך לעבוד את השם יתברך, אזי תצליח במשימה! ומרן רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלר ז"ע, כאשר ראה את מה שכתב בעל הפרדס, התפעל מאד מהלשון 'והוא בדוק ומנוסה'.

"אז יש ילדים שמיד אחרי שמחת הבר מצוה ממחרים לבדוק איזה ספרים קיבלו, אבל הספרים לא יברחו ממך - רק שאתה לא תברח מהם"... ואז הוסיף: "אני מכיר אדם שבליילה הזה הסכים בדעתו וקיבל על עצמו לא לדבר לשון הרע כל ימי חייו - על שום אדם בכל מצב שהוא - וכדי לחזק זאת, התחיל בלילה קדוש זה ללמוד את הספר 'שמירת הלשון', וקבע להמשיך להתמיד וללמוד

לא יחל דְּבָרוֹ (במדבר ל לג)

"אתה יודע מה זו בר מצוה? מלך!..."

הלילה ימלאו לילד שלוש עשרה שנה. בעוד שעות ספורות יחלו האורחים להגיע ליומו הגדול, אך לפני כן הוא יושב כאן מול רב הקהילה, הגאון רבי בן ציון פלמן, כדי לקבל "שיעור הדרכה". מזה עשרים ושבע שנים שבבני ברק נוסדה קהילת 'נחלת משה'. מנהג יפה קבעה לה קהילה זו, לפיו כל בחור בר מצוה נכנס אל הרב כמה שעות לפני שזה קורה.

"בחור יקירי, אתה יודע מה זו בר מצוה? מלך! חליפה חדשה; כובע חדש; נעלים חדשות - מלך. אבל צריך לדעת שיש דברים יותר חשובים מזה. זקנו של הגר"א, קדוש עליון שנודע כמקובל גדול, חיבר את ספר 'הפרדס' - שם הוא כותב: 'קיבלתי ממורי ורבי המובהק, שביום היכנסו לי"ד שנה' - ביום הראשון שאתה

ספר זה מידי יום בימומו בקביעות עד שידע את כל ההלכות על בורים. אדם זה הצליח לעמוד בקבלה זו במשך ימי חייו!"

אף אחד מנערי הבר מצוה במשך השנים לא העלה בדעתו מיהו אותו נער שהצליח לעמוד במשימה, רק כעבור שנים נודע הדבר: לאחר הסתלקות אביהם, החליטה משפחת פלמן להתארגן לקראת הוצאת ספר על תולדות חייו. לשם כך נכנסו לראיין את אחותו - הרבנית צירה פלשניצקי תליט"א, אשר סיפרה:

יום רביעי, אור לכ"ד סיון תש"ח. באולם שע"י בית הכנסת 'היכל מאיר', תל אביב. מאות תושבי שכונת 'קרית-מאיר' באים לאחל 'מזל טוב' למרא דאתרא, הגאון רבי שמואל פלמן זצ"ל לרגל הכנס בנו חביבו בן ציון בעול תורה ומצוות. כל המתבונן בחתן בר המצוה מבחין, שלמרות שהוא משתף פעולה עם כל אירועי השמחה, מוחו וליבו מרוכזים בדבר מאוד משמעותי. מה הסעיר אותו?

החפץ-חיים מבאר בטוב טעם ודעת שלפספסן מאוד קשה שלא להיכשל בדיבורים אסורים, לפיכך מוטל על האדם לרכוש באופן כללי את אמנות השליטה על הדיבור - כך יוכל לחמוק גם מדיבורים אסורים. והוא מבאר כיצד ירכוש האדם קנין זה בנפשו בהדרגתיות, בתהליך שאורך מספר שבועות בלבד! (ראה שמירת הלשון, שער התבונה פרק א' ובפרק ג').

זה מה שהסעיר את הילד בן ציון. בהיותו טיפוס כריזמטי שנחשב כמנהיג בין הילדים, עליו תוסס ופעיל, לא היה קל עבורו להחליט להתנתק מהדיבור החופשי. הוא לא נולד שתקן, אבל בגיל 13 קיבל על עצמו להיות כזה! מאי משמע שתקן? הוא לא תכנן להפוך לבודד, אבל בהחלט לוותר על בדיחה טובה פה, ומשפט שנון שם... משפט מיותר היום. ודיבור לא נצרך מחר. כבר בדרך למסיבת הבר מצוה, חשף את התוכנית: "באותו לילה כאשר צעדנו יחד כל בני המשפחה, אני הקטנה יחד עם הורי הגדולים בדרך מביתנו לאולם הבר מצוה, אמר אחי בן ציון להוריו, בפשטות אבל בהחלטיות: 'אבא ואמא, עכשיו שאני נעשה בר מצוה, קיבלתי על עצמי לשמור לנצור את פי מכל דיבור אסור'. השיב לו אבא בפשטות ובהתרגשות: 'נו, שיהיה לך בהצלחה!' לימים חשף בפני בנו: אין לך מושג איזה ניסיונות היו לי בצעירותי כדי לשמור את הפה.

לא. זה איננו סיפור על "אדם גדול". זהו סיפור על ילד בן 13 שהיה לו את השכל והאומץ לזהות בזמן הנכון היכן מונחת נקודת הצמיחה ולתפוס אותה בשתי ידיים! הוא לא חייב להיות היחיד. זה רעיון מצוין לכל כל נער בר מצוה, לקבל על עצמו בלילה הקדוש שלו את ההחלטה ללמוד את הלכות שמירת הלשון, ולשמור את הפה מכל משמר, ובעזרת השם יצליח, כלשון 'הפרדס' - "והוא בדוק ומנוסה".

(איש לרעהו' מסות תשע"ו)

השו"ת היומי

מי שנדר שאם יעשה דבר מסוים יתן סכום כסף לצדקה - האם מועילה התרה אחת או שצריך לעשות התרה בכל פעם?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ולמעשה הכריע מו"ר דיש להבחין בנוסח הנדר, שאם אמר שנודר לא לעשן והוסיף לומר שאם יעשן יתן צדקה, יוצא שהנדר של הצדקה הוא נדר בפני עצמו וקיים בו ספיקו של הש"ך ויש להחמיר להצריך התרה בכל פעם, אבל אם אמר בלשון: "אם אעשן אתן 10 ש"ח לצדקה", שעיקר כוונתו למנוע מעישון, והצדקה היא חיזוק לנדרו - א"כ חל הנדר ויכול להתירו וממילא בטל חיוב הצדקה.

אך בעיקר ההתרה לנדר זה דן מו"ר שליט"א דהוי כנדרי איסור שאין להתירם, כיון שהעישון הוא איסור שמזיק לגוף, ולכן אין למהר להתירו רק במקום שיש לחוש למכשול יעו"ש.

שאלה: אדם שרוצה להיגמל מעישון ונדר שאם יעבור על קבלתו ויעשן סיגריה יתן 10 ש"ח לצדקה, וכעת רואה שאינו עומד בזה וכמעט כלה כספו מרוב סיגריות שלא התאפק ועישן - האם יועיל לו התרת נדרים, או שכיון שאין מתירין את הנדר עד שיחול, צריך להמתין עד שיעשן, שחל עליו נדר לשלם כסף, ואז יעשה התרה, וכך כל פעם ופעם שיעשן יצטרך התרה נוספת?

תשובה: שאלה זו באה קמיה מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א והאריך בה בספרו ויקהל משה ח"א פרשת מטות, והביא לש"ק סי' רל"ט ס"ק כ"ט שהביא ספק של ריב"א במי שנדר שאם יעשה דבר מסוים יתן סכום כסף לצדקה, אם מועיל התרה אחת או שמא צריך התרה בכל פעם שיעשה.

כתובות דף טו

המלבוש החדש, לנפש החדשה, לשנה החדשה

כל קבוע כמחצה על מחצה דמי

איתנה שאפילו כל רוחות שבעולם לא יזיזוהו, כבר נחשב לו כמי שיש בידו רק מחצה עוונות ומחצה זכויות, נמצא שבעוד דבר טוב אחד כבר נעשה כרוב זכויות ומטה את הכף לזכות.
(באר הפרשה)

מהלך מיוחד ונפלא המרנין את הלב, אך באותה מידה מביא עמו צמרמורת מחייבת, ראיתי מהרה"ג שמאי גרוס שליט"א - דומ"צ 'מחזיקי הדת' בשם הגה"ק ה'הפלאה' זצ"ל: "מי שקובע עתים לתורה בקביעות ולא יעבור, נחשב כאילו למד כל היום, דקיי"ל (כתובות טו א) 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ומחצה הוי כרוב (פסחים עט, ב), ורובו ככולו' (נזיר מב.)," ודפח"ח.
(דרשו - הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א)

הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע היה אומר ש'קבלה טובה' שמקבל האדם על עצמו בימים הקדושים האלו הוא 'המלבוש החדש, לנפש החדשה, לשנה החדשה'. וכך ביאר הגאון רבי אליהו לאפיאן (לב אליהו, מערכות התשובה עמ' שמא) בדברי המשנה (אבות ד,א) 'רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, ויש לדייק מהו שכתב בלשון הווה 'העושה מצווה אחת' ולא בלשון עבר מי שעשה, ועוד, מהו מצווה 'אחת'? אלא לומר לך, שלא מדובר במקיים איזה המצוה, אלא ב'קובע' ומקבל ע"ע שיקיים מצווה פלונית, בזה גופא 'קונה לו פרקליט' ליום הדין. אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע (הובא 'אמרי אמת' שבת תשובה תרצ"ב) על אומרם (קידושין מ:): 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי', שאם קובע עצמו לאיזה דבר מצווה- בקביעות

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר להאמין ללשון הרע שנשמע מפי שיכור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

'מסיח לפי תומו', וכותב בסוף דבריו שכאשר יראה הקורא את כל התנאים הדרושים כדי שייחשב מסיח לפי תומו, יבין שכמעט קשה למצוא מסיח לפי תומו לדינא. ואם כי שלושת הדוגמאות דלעיל, הנידונות בספר 'מענה לשון' (להגר"מ לוי, ח"ה עמ' לד) נחשבות לכאורה למסיח לפי תומו, אמנם החפץ חיים כותב שעל פי דין יש ספק גדול ועצום האם מותר להאמין בלב לדבריו של מסיח לפי תומו, ועל כן השומר נפשו ירחק מזה.

ובנוסף, כל הספק הוא כאשר מדובר בעובדה גמורה, אך בדברים שאפילו אם הם אמת יש מקום לדון לכף זכות, או דברים שקשורים למידות, או שלילת המעלות, בוודאי אסור לקבל מהמספר ולהחליט בלבו לגנאי על חברו.

האם שיכור המספר דברי לשון הרע מתוך שכרותו, וניכר שאינו מדבר בדעת ומחשבה כלל - מותר להאמין לו? המדבר לשון הרע בהשפעת היפנוזה - האם מותר לשומע לקבל את הדברים? המספר לחברו שפלוגי אמר עליו מילים מסוימות בשפה זרה שהמספר אינו מכיר, והשומע מכיר את השפה ומבין שנאמרו דברי חירוף וגידוף כלפיו - האם מותר לו להאמין לדברים?

הסעיפים הנלמדים בימים אלו עוסקים בדיני קבלת לשון הרע באופנים שונים שבהם יש סיבה לכאורה לקבל את הדברים - ואחד מהם הוא, כאשר המספר מסיח את הדברים לפי תומו (כלל ז סעיף ט'). ה'חפץ חיים' מבאר באריכות מהו הגדר של

מה פירוש תפילין של 'שימושא רבה'?

תם, ביטוי זה פירושו - שפרשת שמע היה הקיצונית משמאל, ואחריה, לכיוון ימין, פרשת והיה אם שמוע.

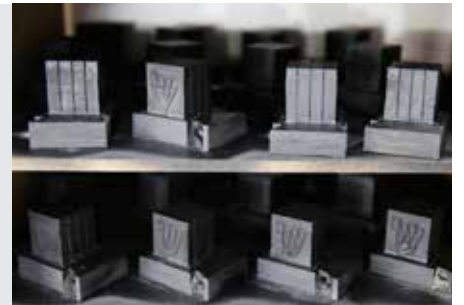
ולדעת אחד מהגאונים, בעל 'שימושא רבה', וכן לדעת הראב"ד, 'ימין ושמאל' מתייחסים למניח עצמו, ונחלקו אף הם באותה מחלוקת של רש"י ורבנו תם, כך שישנן שתי דעות נוספות בקשר למיקום הפרשיות, אך דעות אלו לא הובאו להלכה.

[שו"ע לד, א; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

בגמרא נאמר, שסדר הנחת הפרשיות בארבעת ה'תאים' שב'בית' התפילין של ראש, הוא: "קדש והיה כי יביאך מימין, שמע והיה אם שמוע משמאל".

לדעת רש"י, הרמב"ם ורבנו תם, 'ימין ושמאל' מתייחסים לעומד מול המניח, אך נחלקו בנוגע למיקום פרשיות שמע והיה אם שמוע: לדעת רש"י והרמב"ם, הביטוי "שמע והיה אם שמוע משמאל", פירושו, שפרשת שמע היא השלישית משמאלו של העומד מול המניח, ואחריה פרשת והיה אם שמוע. ולדעת רבנו

האם צריך להקטין את התפילין של רבנו תם ביחס לתפילין של רש"י?

והמניחים את שני הזוגות יחד, עליהם להקטין את התפילין ככל האפשר, כדי לאפשר את הנחת שני הזוגות במקום הראוי להנחת התפילין, הן בראש והן בזרוע. וכמו כן, יש לעשות את התפילין של רבנו תם קטנות יותר מהתפילין של רש"י, לסימן היכר ביניהן. ויש שכתבו, שאם מניחים את שני הזוגות בנפרד, אין צורך בהקטנה משמעותית לתפילין של רבנו תם, וניתן להסתמך גם על סימני ההיכר הנוספים שיש ביניהם.

[שו"ע לד, א, ומשנ"ב ד רה; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בהמשך לאמור: גאונים וראשונים רבים צידדו בדעת רש"י, ורבים אחרים בדעת רבנו תם. ואחרונים רבים, ובכללם הבית יוסף והגר"א, הכריעו כדעת רש"י, וכן מנהג ישראל מקדמת דנא. אולם, ראשונים רבים כתבו, שירא שמים יניח את שניהם, וכן כתב השולחן ערוך. וכן כתב האריז"ל, ולדעתו יש להניח את שני זוגות התפילין יחד; אך בזמננו, רוב המניחים תפילין של רבנו תם, נוהגים להניח את שני הזוגות בנפרד.

ההוראות למניח תפילין של רש"י ורבנו תם יחד

התפילין של רבנו תם. וברצועות - יש לכסות את הרצועות של רבנו תם בשל רש"י, ואין בכך משום חציצה לרצועות של רש"י. ויש להדק את שני זוגות התפילין בבת אחת, כדי להסמיך את הנחת שתיהן לברכה.

ומי שיש ברשותו רק תפילין של יד של רש"י ותפילין של ראש של רבנו תם, או להיפך - יניח את שתיהן, אך יברך רק על של רש"י.

[משנ"ב לד, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

כאמור, יש שנוהגים להניח שני זוגות תפילין - רש"י ורבנו תם. וראה במקורות, ובתקציר למחר, בנוגע למניעת איסור 'בל תוסיף' בהנחתם. וכאמור, ניתן להניח את שני הזוגות יחד, וכן יש לנהוג על פי דעת האריז"ל.

וסדר הנחתם יחד הוא כך: בתפילין של יד - את התפילין של רש"י יש להניח בצד הפונה לכתף, ואת התפילין של רבנו תם, בצד הפונה למרפק. ובתפילין של ראש - את התפילין של רש"י יש להניח בתחתית שיפוע הקודקוד, לצד המצח, ומעליהן, את

* בנוגע לאורך הנדרש לכשרות רצועת התפילין של ראש, נחלקו הפוסקים: לדעת השולחן ערוך ואחרונים רבים - די בהיקף הראש והקשר בלבד, וכן עיקר ההלכה. ויש מוסיפים, אורך טפח בכל אחד משני צידי הקשר. ויש מוסיפים, בצד ימין עד למול הטבור, ובצד שמאל עד למול החזה. וכן נחלקו הפוסקים בנוגע לאורך הנדרש לכשרות הרצועה של יד: לדעת השולחן ערוך - צריך שיהיה ניתן להקיף בה את הזרוע לקשירת הַבֵּית, למותחה עד לאצבעות, ולכרכה על האצבע האמצעית כנהוג. אך לדעת אחרונים רבים, מעיקר הדין, די בהיקף הזרוע במקום הקשירה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

שיטת הרא"ש בנוגע לחוטי ציצית שנקרעו או שנחתכו

שבבגד וקשירת הקשר הראשון, נמצא, ששני ראשי כל אחד מארבעת החוטים נמצאים תמיד בשני צידי הקשר. ולכן, כל זמן שנותר כדי עניבה בארבעת הראשים שבצד אחד, הציצית כְּשֶׁרָה, אף אם בצד השני נחתכו החוטים לגמרי, שהרי בכל חוט נותר כדי עניבה בראשו שבצד האחר של הקשר.

[שו"ע יב, א, ומשנ"ב ג, ה, ו ר"ז]

שיטת הרא"ש בנוגע לחוטי ציצית שנקרעו, או שנחתכו, לאחר קשירתם בבגד, היא - שאם בכל אחד מארבעת החוטים שבכל כנף נותר 'כדי עניבה' באחד מצידי הקשר (ראה להלן), הציצית כְּשֶׁרָה. ואם יש ספק אפילו לגבי אחד מהם, האם נותר בו כדי עניבה, הציצית פסולה.

ומאחר ונהוג להקפיד בשעת קשירת חוטי הציצית, שראשי החוטים יעמדו באותם הצדדים שבו עמדו לאחר השחלתם בנקב

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

התחזקות יומית

ציפיה לישועה - אהבת ה'

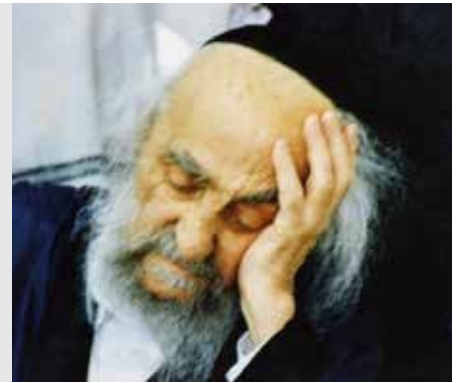
האדמו"ר בעל ה"שפע חיים" מצאנו אמר: הצפייה לישועה היא מצות עשה של אהבת ה', שכיון שהוא אוהב את ה', מצפה למלכותו שתתגלה במהרה, וגם ש'עמו אנכי בצרה' ושכינתא בגלותא.

(שפע חיים - מכתבי תורה עמ' ס)

נשתדל לצפות לישועה ונכוין לקיים בזה מצות עשה של "אהבת ה'"

כ"ב בתמוז | רבי לוי יצחק ב"ר אברהם נח בנדר זצ"ל, מחשובי רבני ברסלב, בעל נועם שיח, דיבורי אמונה, שיח שרפי קודש

תרנ"ז: רבי רפאל משה ב"ר שמואל אלבז זצ"ל, מרבני צפרו-מרוקו, בעל באר שבע, הלכה למשה, ארבעה שומרים ועוד.
תרצ"ז: רבי ישראל יוסף ב"ר אליעזר דוד פינקלר זצ"ל, מראדושיץ.
תש"ב: רבי נחמיה ב"ר יהודה אריה לייב אלטר זצ"ל, מלודז', ר"י שפת אמת, בעל חידושי רבי נחמיה.
תש"ד: רבי אברהם ב"ר יצחק גרודז'ינסקי הי"ד, בעל תורת אברהם.
תש"ז: רבי יצחק אייזיק ב"ר יהודה צבי לאנגנר זצ"ל, מסטרעטין.
תשל"א: רבי רפאל ב"ר דב הכהן קוק זצ"ל, אב"ד טבריה, בעל כהונת רפאל.
תשמ"ט: רבי לוי יצחק ב"ר אברהם נח בנדר זצ"ל, מחשובי רבני ברסלב, בעל נועם שיח, דיבורי אמונה, שיח שרפי קודש.
תשע"ז: רבי יום טוב ידיד הלוי זצ"ל, רבה של קהילת חאלב בניו יורק ובעל מאיר טוב.

בשנת תקנ"ב ביום שבת קודש שחל ב"ז בתמוז, פרץ קוזק רוסי בשם ארמילוס לבית מדרשו של רבי שלמה מקרלין זי"ע, בעיר לודמיר, וירה ב-15 מהמתפללים, בהם גם רבי שלמה מקרלין בעצמו וביום חמישי של אותו שבוע (כ"ב תמוז) נלב"ע הי"ד.
 רבי שלמה מקרלין היה תלמידו המובהק של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין, ורבה המובהק של רבי אשר מסטולין, רבי מרדכי מלכוביץ' ורבי אורי 'השרף' מסטרליסק' זי"ע.

יארצייט:

שע"א: רבי מנוח הענדל ב"ר שמריה זצ"ל, ראב"ד וינה, בעל חכמת מנוח, מנוח הלבבות ועוד.
תע"ח: רבי שבתי ב"ר יוסף משורר בס זצ"ל, בעל שפתי חכמים, שפתי ישנים ועוד.
תקנ"ב: רבי שלמה ב"ר מאיר מקארלין זצ"ל הי"ד.
תקס"ו: רבי אורי פייבל ב"ר אהרן זצ"ל, מדובנקה, בעל אור החכמה.
תרל"ג: רבי דוד ב"ר מנחם מנדל מורגנשטרן זצ"ל, מקוצק, בעל אהבת דוד.

הדדע | הדדע | הדדע

מענה לשאלות ב'דף היומי בהלכה'
גם באמצעות הדואר האלקטרוני

ניתן להפנות לשאלות בסימן 'לב'
 לכתובת daf5609000@gmail.com
 והרבנים המשיבים ישתדלו לענות בהקדם לכל פונה

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה